

VLIV VĚKU, POHLAVÍ A OBEZITY NA PROŽÍVANOU

ŠIKANU VE ŠKOLE¹

Janssen et al. (2004) se ve své studii zabývali vztahem mezi nadváhou a obezitou se šikanou u dětí školního věku. Do svého výzkumu použili data získaná v letech 2001/2002 u dětí mezi 11 až 16 rokem. Výzkumný soubor tvořilo celkem 5749 dětí. Nezávisle na pohlaví nebyl nalezen signifikantní vztah mezi BMI kategorií a vystavením šikaně (ať už v role oběti či šikanujícího) u dětí ve věku 11 až 14 let. Nicméně u žáků mezi 15 a 16 lety bylo zjištěno, že děti tohoto věku s nadváhou tíhnou k šikanování (tedy roli šikanujícího) více než jejich vrstevníci s normální váhou. Závěr studie shrnuje, že děti školního věku s nadváhou a obezitou mají větší pravděpodobnost stát se obětí nebo iniciátorem šikany než jejich vrstevníci bez nadváhy a obezity.

Cílem této práce je prozkoumat vliv nejen obezity, ale také věku a pohlaví na to, zda se dítě na základě těchto charakteristik stane obětí šikany ve škole. Data ze studie Janssen et al. (2004) byla z roku 2004, pro tuto práci jsou proto využita aktuálnější data z roku 2018, která byla nasbírána na školách v Argentině v rámci projektu Global School-Based Student Health Survey. Výzkumu se zúčastnilo celkem 56 981 žáků, chlapci i dívky. Respondenti se nacházeli věkově v rozpětí 11 let a méně až 18 let a více. Data pro tuto práci byla získána z volně přístupného datasetu, který publikoval Martinelli (2023). Jelikož se práce zabývá hypotézou o vlivu pohlaví, věku a obezity na možnost, že se dítě stane obětí šikany, z datasetu byly využity pouze odpovědi na otázky týkající se věku, pohlaví, obezity a prožité šikany v posledních 12 měsících. Mnoho respondentů některé údaje nevedlo, proto byli z výzkumu této práce vyřazeni. Analýza tedy pracovala s celkem 35 780 pozorováními na dětech ve věku 12 až 17 let.

Platnost modelu o vlivu pohlaví, věku a obezity dítěte na možnost, že se stane obětí šikany byla ověřována pomocí logistické regrese. Jedná se o statistickou metodu, která slouží k popisování chování dichotomické závislé proměnné s pomocí spojitých či kategoriálních regresorů. V tomto modelu jsou využity tyto proměnné:

Závisle proměnná:

- ❖ Odpověď na otázku, zda byl jedinec v posledních 12 měsících ve škole šikanován. Jedničkou byla kódována pozitivní odpověď, tedy že jedinec šikanován byl. Nulou byla kódována odpověď negativní, tedy že jedinec šikaně vystaven nebyl.

Regresory:

- ❖ Odpověď na otázku, zda se jedinec považuje za obézního. Jedničkou byla opět kódována odpověď pozitivní, nulou negativní.
- ❖ Věk – tento regresor, jak již bylo zmíněno, nabýval hodnot od 12 do 17.
- ❖ Pohlaví – nulou byli kódováni muži, jedničkou ženy.

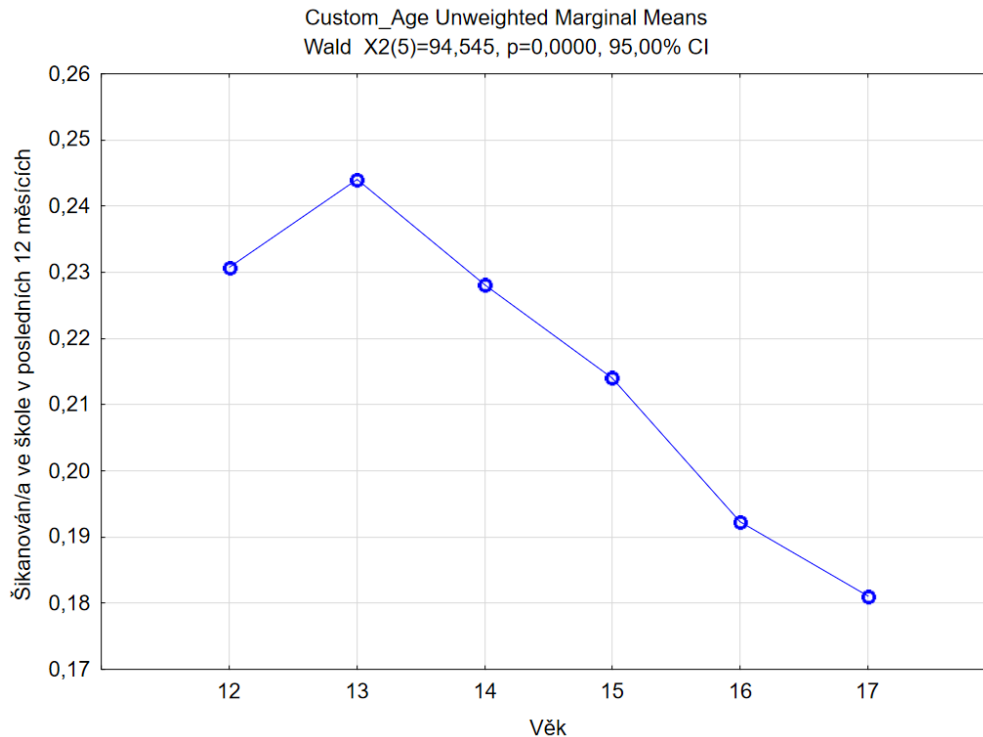
Takto vytvořený model byl podroben logistické regresi. Významným výsledkem bylo zjištění, že děti, které se považují za obézní mají 1,14krát větší pravděpodobnost, že budou šikanovány ve škole než děti, které obézní nejsou. P-hodnota v tomto případě vyšla menší než 0,007, lze tedy tento vztah považovat za statisticky signifikantní.

Jelikož do modelu byly přidány také regresory věk a pohlaví, z výsledků vyplynula další zajímavá zjištění. Výsledky ukázaly, že dívky mají 1,36krát větší pravděpodobnost stát se obětí šikany než chlapci.

¹ Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=9>.

P-hodnota v tomto případě vyšla menší než 0,001. Co se týká věkových kategorií, signifikantní vztah byl odhalen ve věkových kategoriích 13, 14 a 15 let. Přičemž třináctiletý žák má největší pravděpodobnost, že se stane ve škole obětí šikany, což znázorňuje také následující graf.

Obrázek 1: Vztah mezi věkem dětí a prožitím šikany v roli oběti



Waldova statistika vyšla s p-hodnotou $p=0,000$, což svědčí pro kvalitní predikci modelu. Následující tabulka ukazuje vliv všech regresorů v modelu.

Tabulka 1: P-hodnoty jednotlivých regresorů modelu

REGRESOR	P-HODNOTA
Pohlaví	0,00
Obezita	0,01
Věk	0,00

Výsledky této práce se shodují s výsledky studie Janssen et al. (2004). Děti, které trpí obezitou jsou často také oběťmi šikany. Nad rámec práce Janssen et. al (2004) přináší však také poznatky o vlivu pohlaví a věku dítěte. Výsledky jsou statisticky významné a mají přesah do každodenního života současných školáků.

Literatura

Janssen, I., Craig, W. M., Boyce, W. F., & Pickett, W. (2004). Associations Between Overweight and Obesity With Bullying Behaviors in School-Aged Children. *Pediatrics*, 113(5), 1187-1184. <https://doi.org/10.1542/peds.113.5.1187>

Martinelli, L. (2023). *Bullying in school*. Získáno 7. března 2023 z <https://www.kaggle.com/datasets/leomartinelli/bullying-in-schools>